قاب ورزشی
ویژه‌نامه رادیو و تلویزیون روزنامه جام جم
شنبه ۲۶ مرداد ۹۸ ▪ شماره ۶۷۷

مخاطبان یک برنامه تلویزیونی داخل کشور در بدترین زمان پخش عددی در حد رویا برای تهیه‌کنندگان برنامه‌های شبکه‌های آن ور آبی هستند. رقم واقعی مخاطبان شبکه‌های خارج از ایران، خودش می‌تواند دلیل محکم دیگری باشد که از ابتدا تمام این برنامه‌ها محتوم به شکست ساخته می‌شوند

چرا برنامه‌های ورزشی شبکه‌های خارجی فارسی زبان همیشه شکست می‌خورند؟

شکست خارج از گود

بهناز سعیدی
خبرنگار

مدتی از خبر پخش یک برنامه ورزشی در شبکه ایران اینترنشنال می‌گذرد و بعد از سفر مزدک میرزایی به لندن، همه حدس‌ها این است که قرار است برنامه ورزشی‌ای با اجرای او ببینیم. موج ساخت برنامه‌های ورزشی چند سالی است در شبکه‌های خارجی فارسی زبان کمی جدی‌تر شده؛ البته این موج تقریبا از زمانی شروع شد که برنامه‌های ورزشی در داخل کشور توانستند مخاطبان را درگیر کنند و هم پای بسیاری از تولیدات موفق تلویزیونی به برنامه‌های پرمخاطب سیما تبدیل شوند. اما چرا تولیدات شبکه‌های فارسی زبان خارجی با وجود مدعی بودنشان در زمینه داشتن آزادی، مهارت بالا در ساختن برنامه‌های نزدیک به استانداردهای جهانی و تجهیزات به‌روزتر نسبت به داخل، هیچ‌وقت نتوانستند حتی در حد برنامه‌های ورزشی متوسطی که در داخل ایران پخش می‌شوند، موفقیت کسب کنند؟

برنامه‌هایی که برای موفقیت ساخته نمی‌شوند

تقریبا می‌توان گفت همه شبکه‌های خارجی فارسی زبان تجربه ساخت برنامه ورزشی را داشته‌اند. برنامه‌هایی که امروز اثری از آنها نمانده و عمر کوتاهی داشته‌اند یا اگر مانده‌اند موفق نیستند. تب ساخت این برنامه‌ها هیچ‌وقت فروکش نکرده و هیچ‌کدام از فرمول‌های برنامه‌سازان آن ور آبی، طلایی از آب در نیامد. استفاده از خبرنگاران کاربلدی مانند مهدی رستم‌پور بعد از مهاجرت، ارتباط تلفنی با مردم و هواداران تیم‌های داخلی البته به ظاهر و حتی سعی در کپی کردن ایده‌های برنامه‌های مشابه داخلی یا خارجی برای جنجالی کردن برنامه، هیچ‌کدام تبدیل به نسخه موفقیتی نشدند تا بتوانند برای برنامه‌های بعد از آن هم مورد استفاده قرار بگیرند.

گزارشگرانی که هیچ‌وقت مجری نمی‌شوند

یکی دیگر از فرمول‌هایی که تا امروز حتی داخل از ایران هم به برگ برنده تبدیل نشد، استفاده از گزارشگران برجسته به‌عنوان مجری یک برنامه ورزشی بود. تقریبا تا امروز هیچ گزارشگری نبوده که بعد از سال‌ها گزارش مسابقه ورزشی به عنوان یک مجری انتخاب شود و بتواند از پس مجری‌گری برآید. حتی خود مزدک میرزایی هم قبلا تجربه‌ای کوتاه به عنوان مجری برنامه ورزشی داشت و نتوانست موفقیت به دست آورد. تمام حس و حال یک گزارشگر موقع گزارش کردن یک مسابقه فوتبال دلیل اصلی محبوبیت تمام آنها در سراسر جهان است و واقعا مردم نشان دادند دیدن گزارشگران و به‌عنوان مجری یک برنامه ورزشی و خارج از آن چارچوب همیشگی، نه تنها برایشان دوست داشتنی نیست حتی دیگر نمی‌توانند به اندازه قبل از مسابقاتی که گزارش می‌کنند لذت ببرند. محبوبیتی که به‌خاطر نداشتن جذابیت‌ها و مهارت کافی برای اجرای برنامه با همان دیدار اول از بین می‌رود.

جنجال در خانه

دیدن بحث و دعوا بین دو سر یک ماجرا و رو کردن دست‌های پشت پرده یکی دیگر از جاذبه‌های برنامه‌های موفق فوتبالی در سراسر جهان است. این فاکتورها برای برنامه‌سازان خارج از ایران فقط در استفاده از برنامه‌هایی که داخل ایران ساخته می‌شود یا در خبرگزاری‌ها به آنها پرداخته می‌شود، خلاصه می‌شود. این دسترسی سریع به حاشیه‌ها، اخبار جدید و خبرنگاران حوزه ورزش و درگیر ماجرا، نکته قوت برنامه‌های متوسط ورزشی‌ای است که در داخل ایران ساخته می‌شود اما برای رسانه‌های خارج از ایران وجود ندارد. حالا به فرض کپی کردن ماهرانه اخبار و حواشی ورزشی از رسانه‌های داخلی یا خبرگزاری‌ها؛ یکی از نکاتی که یک برنامه ورزشی متوسط را به برنامه درجه یک و پربیننده تبدیل می‌کند، مطالبه‌گری است. مطرح کردن فساد و نشاندن یک مقام یا مسؤول آن سمت میز جلوی دوربین و مقابل بینندگان برنامه و وادار کردن آن به پاسخگویی. این یکی از دلایل دیگری است که باعث می‌شود یک برنامه ورزشی بعد از پرداختن به همه جنجال‌ها و دست‌های پشت پرده؛ با مجبور کردن یک مربی، یک مدیر یا یک ورزشکار برای جواب دادن به مردم بتواند مخاطبان خود را راضی نگه دارد و آنها را برای پیگیری قسمت‌های بعدی آن برنامه ترغیب کند.

به دنبال کدام مخاطب؟

استفاده از سلبریتی و افراد مهم و معروف یکی از ساده‌ترین راه‌ها برای به دست آوردن مخاطب در تمام دنیاست. آوردن یک آدم معروف یا محبوب جلوی دوربین یک برنامه زنده یا گرفتن یک مصاحبه اختصاصی و ویژه با او آن‌قدر امتیاز مهمی محسوب می‌شود که حتی شبکه‌های تلویزیونی اینترنتی داخل کشور، بدون داشتن و رعایت ساختار معمولی برنامه‌سازی فقط کافی است برای مثال یک مصاحبه با علیرضا بیرانوند داشته باشند تا کلی مخاطب جذب کنند و در تمام فضاهای مجازی و شبکه‌های اجتماعی دست به دست بچرخد و دیده شود. شاید مهم‌تر از نداشتن دسترسی به مسؤولان و دور بودن از حاشیه‌های ورزشی و اخبار داغ همین نداشتن چهره‌های معروف در برنامه‌های ورزشی آن ور آبی باشد. گزینه مهمی که درصورت امکان‌پذیر بودن می‌توانست ۵۰ درصد موفقیت یک برنامه تلویزیونی را تضمین کند و کلی مخاطب جذب کند، اما ماجرا یک روی دیگری هم دارد؛ در صورت فرض بر ساختن یک برنامه موفق در یکی از شبکه‌های خارج از ایران فارسی زبان میزان مخاطبی است که آن برنامه می‌تواند به‌دست بیاورد. مخاطبان یک برنامه تلویزیونی داخل کشور در بدترین زمان پخش عددی در حد رویا برای تهیه‌کنندگان برنامه‌های شبکه‌های آن ور آبی هستند. رقم واقعی مخاطبان شبکه‌های خارج از ایران، خودش می‌تواند دلیل محکم دیگری باشد که از ابتدا تمام این برنامه‌ها محتوم به شکست ساخته می‌شوند.

معاون سیما در واکنش به مهاجرت مزدک میرزایی:

هنوز می‌تواند برگردد

پس از پخش شدن خبر مهاجرت مزدک میرزایی تا مدتی هیچ اظهار نظر رسمی در این رابطه انجام نشد، اما پس از گذشت حدود یک هفته مرتضی میرباقری، معاون سیمای رسانه ملی در جمع خبرنگاران درباره مهاجرت گزارشگرانی مانند مزدک میرزایی به خارج از کشور بیان کرد: «کاری که مزدک میرزایی انجام داده نه اتفاقی حرفه‌ای است و نه اتفاقی عام.» این جمله شروع اظهار نظرهای مرتضی میرباقری در رابطه با مهاجرت مزدک میرزایی بود.

اظهارنظر معاون سیما باعث شد خبرنگاران سوالات بیشتری را مطرح کنند و ایشان هم پاسخگو باشد. میرباقری افزود: «ما متاسف هستیم که مزدک میرزایی رفته است ولی رفتن او دلیل نبودن کار در حوزه ورزش نمی‌تواند باشد.»

با توجه به قراردادهای اخیر مزدک میرزایی چنین حرفی کاملا درست به نظر می‌رسد، چراکه این گزارشگر ورزشی در چند سال اخیر وارد حوزه تهیه‌کنندگی هم شده بود و همین اواخر دو قرارداد برای تولید مستندات ورزشی با شبکه مستند امضا کرده بود. مرتضی میرباقری در مورد دلایل مهاجرت میرزایی گفت: «این حرکت یک اشتباه استراتژیک بود که میرزایی مرتکب شد. هر طور که نگاه کنیم به صلاح نبود او چنین تصمیمی بگیرد و بخواهد به شبکه‌ای برود که عنادش با مردم ایران روشن است و تفکر وهابیت و تفکر سعودی را در چنین موقعیتی ترویج می‌کند.»

در بخش دیگر صحبت‌ها، میرباقری در رابطه با نحوه برخورد با مزدک میرزایی و واکنش به مهاجرتش صحبت کرد و افزود: «این رفتار از فهم کم سیاسی اوست. البته او آدم سیاسی نبود. ما علاقه‌مندیم که او به کارش برگردد و شرایط هم برای بازگشت او کاملا فراهم است.» این نظر صریح معاون سیمای رسانه ملی نشان می‌دهد راه بازگشت برای مزدک میرزایی هنوز باز است و همه چیز به نظر شخص او بستگی دارد. البته باید دید او در ادامه چه رفتاری از خود نشان می‌دهد و پاسخش به این اظهار نظر یکی از مسؤولان ارشد صداوسیما چیست؟

یکی از مباحث مهم دیگری که در مورد مهاجرت میرزایی مطرح می‌شود حجم آرشیوی است که او همراه با خودش از کشور خارج کرده است. میرباقری در پایان در پاسخ به سوال خبرنگار مهر درباره خبرهای منتشرشده درباره آرشیوی که احتمال دارد میرزایی با خود برده باشد، ضمن تکذیب این شایعه توضیح داد: «قرار بود او برنامه‌ای بسازد و اگر واحد آرشیو سیما را هزار در نظر بگیریم، او نهایت یک هزارم درصد از این میزان را در اختیار داشت.»